

Hoe bevorder je zelfacceptatie onder
hoogbegaafde kinderen?

Zorg zelf voor jouw succes!

In de training van Rewnate Hamsikova wordt ook de rechterhelft benut: koken én nadenken.

door Priscilla Keeman

'Men hoeft de wereld niet te begrijpen, men hoeft alleen zijn plaats er in te vinden,' schijnt Albert Einstein ooit opgemerkt te hebben. Voor hoogbegaafde kinderen is dat niet altijd gemakkelijk. Renata Hamsikova, specialist in gifted education, ontwikkelde een training om ze nu juist daarbij te helpen.

De zoon van Renata Hamsikova sloeg groep 2 over en deed vervolgens groep 3 en 4 in één jaar. In groep 7 vond de school dat zoonlief een SoVa-training (SoVa = sociale vaardigheden) moest volgen. De juf vond hem 'bot tegen andere kinderen'. Hij had daarom weinig vrienden. Alhoewel Hamsikova vond dat haar zoon goed met mensen om ging en er eigenlijk niets was

dat speciaal de aandacht trok in het gedrag van haar zoon, ging ze op zoek. 'Als hoogbegaafde moet je je flink aanpassen. Ik ging op zoek naar een training die leert 'hoe ga ik om met de rest van de wereld omdat ik anders ben'.

Hamsikova vond slechts twee trainingen bij haar in de buurt. 'Maar die werden geleid door een psychiater en waren bedoeld voor vastgelopen jongeren. Dat vond ik niet geschikt voor mijn zoon.' Na heel wat speurwerk via het internet en diverse boeken later, besloot de *specialist in gifted education* haar eigen training te ontwikkelen: 'Zorg zelf voor je succes!' In deze training besteedt zij met name aandacht aan wat hoogbegaafdheid is, waarom dit het kind anders maakt en wat dat betekent. Bovendien krijgt het kind meer inzicht in zijn eigen gedrag en dat van anderen.

**ALS
HOOGBEGAAFDE
MOET JE JE FLINK
AANPASSEN**

Taak ouders

Hoogbegaafde kinderen wordt vaak verweten dat zij niet voldoende vaardigheden hebben op sociaal-emotioneel gebied. Hamsikova wijt dat aan isolement (veel kinderen hebben weinig omgang met ontwikkelingsgelijken) én de 'ijverige aandacht van volwassenen'. 'Natuurlijk kun je door intellectuele vaardigheden een 'sociale blinde vlek' ontwikkelen. Maar vaak is het zo dat ouders en leerkrachten veel regelen voor het hoogbegaafde kind. Het kind verveelt zich op school: ouder stapt naar de leerkracht. Leerling heeft moeite met moeilijke opdrachten en de juf gaat naast hem zitten om te helpen. Alhoewel goedbedoeld, is dit niet goed voor het ontwikkelen van het zelfvertrouwen van het kind.'

'De taak van de ouders is om uit te leggen waarom dingen zijn zoals ze zijn', vindt Hamsikova. 'Een kind moet begrijpen waaróm het moeite heeft met het ontwikkelen van echte vriendschappen. Hoogbegaafde kinderen kun je uitleggen dat ze vriendschappen van verschillende niveaus kunnen aan gaan. Niet één vriend voor het leven, maar: de buurvrouw om eieren van te lenen, een vriend om mee te *gamen* en een andere om mee naar de bioscoop te gaan. Ze zijn dan ook minder teleurgesteld als een kind niet met hen wil om gaan.'

'Anders zijn is voor jonge kinderen heel moeilijk. Maar met hoogbegaafde kinderen van een jaar of 5 à 6 kun je behoorlijk op niveau spreken. Het is grappig als je ziet hoe ze reageren als je uitlegt dat sociale vaardigheden nut hebben. Dat de leerkracht je gaat begrijpen, dat je dingen voor elkaar krijgt. Als het kind leert dat het niet direct naar moeder hoeft te rennen maar zelf iets mag zeggen tegen de leerkracht. Twee meisjes uit een van mijn groepen hadden het uitgeprobeerd. Ze waren naar de leerkracht gegaan

en hadden zelf om meer werk gevraagd. Het resultaat was dat ze zichtbaar blij en trots waren.'

'DE TAAK VAN DE OUDERS IS OM UIT TE LEGGEN WAAROM DINGEN ZIJN ZOALS ZE ZIJN'

Hamsikova gelooft dat veel kinderen al jong een schild van gevoelloosheid om zich heen bouwen om zichzelf te beschermen. 'Als je net op school zit en er wordt tegen je gezegd: 'We gaan nog niet lezen, want dat hoeft nog niet', dan bouw je een schild om je heen. Zo'n kind kan zichzelf niet laten zien'. Hamsikova leert kinderen in haar training hoe ze zich aan kunnen passen zonder zichzelf te verliezen. 'We kijken naar 'wie ben ik?' Dat kan heel praktisch zijn, kinderen beantwoorden die vraag bijvoorbeeld met: 'ik weet het altijd al', of: 'als ik iets op school wil vertellen,

Opvallen en aanpassen

Verantwoordelijkheid nemen voor je eigen succes en zelfstandig doelen nastreven is in eerste instantie niet gemakkelijk. In haar boek *Peak Performances for Smart Kids* (2008) bespreekt Maureen Neihart dat stress, angst, zelftwijfel en spanning er bij horen wanneer iemand gaat excelleren. Een van de dingen waarmee een hoogbegaafde volgens haar mee in het reine moet komen, is: het evenwicht vinden tussen enerzijds de behoefte om bij de groep te horen en anderzijds de behoefte om uit te blinken (en er dus niet bij te horen, op te vallen, buiten de groep te staan. Zie kader).

'HET IS BELANGRIJK VOOR EEN KIND OM ZICHZELF TE BLIJVEN'

dan luisteren anderen niet goed naar mij', of: 'als ik iets zeg op school, vinden ze het niet goed'. Ik leer de kinderen dan dat het wellicht niet persoonlijk bedoeld wordt. Misschien was het gezegde te ingewikkeld voor de ander.'

Ze besluit: 'Het is belangrijk voor een kind om zichzelf te blijven: blijf moeilijke woorden gebruiken, blijf het eigen denkkader behouden, blijf je realiseren dat je sneller denkt en sneller tot een oplossing komt'. Maar: 'Het kan moeilijk zijn om ontwikkelingsgelijken te ontmoeten en in deze wereld met alle verschillende soorten mensen zul je toch moeten functioneren. Als je weet wat je kunt, een goed zelfbeeld hebt – kortom, jezelf accepteert – én met anderen kunt omgaan, dán kun je je eigen weg kiezen.'

Zelfacceptatie door hoogbegaafd kind

Zoekend naar informatie over acceptatie bij hoogbegaafde kinderen stuit je al snel op acceptatie van het kind door anderen. Maar hoe leert een kind omgaan met zijn eigen mogelijkheden en beperkingen en vindt het 'zijn plekje in de wereld'? 'Hoogbegaafdheid is een belangrijk deel van wie je bent', vindt Els Schrover (Centrum voor Begaafdheidsonderzoek (CBO), Nijmegen). 'Het beschrijft niet de inhoud van je hersencapaciteit, maar heeft te maken met de manier waarop je de wereld waarneemt, waarop je dingen ervaart, ondergaat en overdenkt. En dat betekent per definitie (immers: slechts zo'n 3-5% van de mensen is hoogbegaafd) dat je een uitzondering bent. En dat op een leeftijd waarop je dat juist niet wilt zijn.' Deze uitzonderingspositie bemoeilijkt de zelfacceptatie bij hoogbegaafde kinderen. Steun en erkenning van de omgeving speelt dus een belangrijke rol.

Schrover voegt hier nog aan toe: 'Echte zelfacceptatie is alleen mogelijk als je van jezelf wéét en accepteert dat je de behoefte hebt om er bij te horen én uit te blinken. Dat je voor allebei ruimte durft te nemen en in het reine komt met de spanningen die dat je hele leven met zich mee zal brengen. Of een hoogbegaafde gaat uitblinken of niet, heeft heel veel te maken met zijn vermogen om dit dilemma te onderkennen en er mee om te gaan.

In een volgende Talent meer over zelfacceptatie en zelfmanifestatie door Els Schrover (CBO).

Renata Hamsikova is Specialist in Gifted Education. Zij heeft een adviespraktijk in Volendam en geeft onder meer de training 'Zorg zelf voor jouw succes!' aan kinderen in de leeftijd van 8 tot en met 13 jaar. Daarnaast adviseert zij ouders middels persoonlijke gesprekken en teleseminars.

Congres 'Hoogbegaafde kinderen - onze uitdaging'

Op 15 oktober 2011 houdt Renata Hamsikova het congres 'Hoogbegaafde kinderen - onze uitdaging' in Edam. Op het congres wordt onder meer aandacht besteed aan het zelfbeeld van hoogbegaafde kinderen, effectieve communicatie en onderpresteerders. De dag is bedoeld voor ouders en leerkrachten/docenten van hoogbegaafde kinderen. Voor meer informatie: www.iek.u.nl.